

שם המרצה: מנחם קליין

שם הקורס: דרכי הוראת תושבע א

סוג הקורס: הרצאה

שנת לימודים: תשע"ח :

היקף שעות: 30

מטרות הקורס ונושאי המרכזיים (רציונל, מטרות על / מטרות ספציפיות):

- א. הכרת מושגי-יסוד בתחום ההוראה, מהי הוראה למידה ומה שבניהם.
- ב. ניסוח מטרות ההוראה ברמה כוללת ויעדים נגזרים ממנה בהתאמה לתפישת עולם חינוכית-מהתיאוריה אל המעשה.
- ג. היכרות עם תיאוריות של עיבוד מידע שונות המשפיעות על תפקידו של המורה בתהליך ההוראה - למידה.
- ד. הכרה בשונות לומדים ומחויבות המורה להוראה מותאמת
- ה. הבנת גורמי ההנעה ללמידה ושימוש בהם לקידום הנעה ללמידה בכתה.
- ו. הקניית עקרונות מנחים להבניית מודל שיעור מיטבי
- ז. התלמיד יכיר את תכנית הלימודים בתושבי"ע
- ח. ידע את מטרות הוראת תושבי"ע
- ט. יכיר דרכים להוראת תושבי"ע
- י. ירכוש מיומנות בזהוי הקשיים בלימוד ובפתרון הדידקטי

תוכן הקורס: (נושאים)

- א. בין חינוך להוראה
- ב. זאת תורת ההוראה
- ג. תכנית הלימודים
- ד. מערך השיעור
- ה. הישגים הנדרשים בהוראת משנה
- ו. הישגים הנדרשים בהוראת גמרא

נושא	תכני היחידה	ביבליוגרפיה
בין חינוך להוראה	1-5 חינוך לערכים מקרי מבחן בבית הספר חינוך לחיי תורה ומצוות וחינוך לערכים בעידן הפוסט מודרניזם	חובה: איתמר מול, "הצעה לסדר: של מי אתה ילד", מקור ראשון, א' שבט תשע"א בנימין דומוביץ, "על הוראה מחנכת", ניב המדרשיה י"ב (תשל"ז-ז)
זאת תורת ההוראה	6-10 שבע פעילויות ההוראה למידה משמעותית	חובה: כץ שרה, חוללות עצמית , שאנן תשעד עמודים 3-19 ד"ר אנט כהן, שיטות מיפוי מושגים בקבוצות
תכנית הלימודים	11-15 תכנון-בניית תכנית לימודים תוך התייחסות לשונות רמות חשיבה-טקסונומיה של בלום, למידה לחשיבה הכרת תכניות לימודים קיימות תכנון שנתי הרצוי והמצוי	חובה: הרפז י' (2009), תנו לילד דגים , הד החינוך גליון 05, אפריל עמ 38-44 http://youtube.com/watch?v=wX78iKhlnsc&list=PL_N6UbelnhwcKn3vLeLDIsb9jN8NWL2M0
מערך השיעור	16-20 עקרונות להכנת שיעור מיטבי הוראה מכוונת מטרות בניית השיעור ומרכיביו פתיחה רפלקציה שד"ד (שיקול דעת דידקטי) אמצעי עזר בהוראה – ושימוש נכון בלוח	חובה: ליבוזיץ נ. ללמוד וללמד תנ"ך , כיצד לקרוא פרק בתנ"ך מלמד י' (2010). קווים לבניית מערך שיעור
ההישגים הנדרשים בהוראת משנה	21-25 חשיבות הוראת משנה דרכי הוראת משנה	חובה: הקדמת הרמב"ם למשנה
ההישגים הנדרשים בהוראת גמרא	26-30 אתגרים וקשיים בהוראת גמרא תכנית הלימודים בגמרא דרכי הוראת גמרא	*מטרות תכנית הלימודים בתושבע"פ ותלמוד", אתר משרד החינוך להוראת תורה שבעל פה ותלמוד ממ"ד *מסמך ההישגים בהוראת גמרא", אתר משרד החינוך להוראת תורה שבעל פה ותלמוד ממ"ד

ג. חובות הקורס:

- נוכחות מלאה
- תלקיט של 5 משימות
- עבודת סיכום

ד. ביבליוגרפיה: (רשות)

חינוכם של יעקב ועשיו	בראשית כה, כח; פרק לד
פרקי מנהיגות - משה ופרשת המלך	במדבר פרק יא; שמואל-א ח, ט-כ
התבוננות בקשר החינוכי בין עלי ושמואל	שמואל-א ג, ד-יח

מקורות תלמודיים: חגיגה ג ע"ב - דרשתו החינוכית של רבי יהושע; תענית כד ע"א - תפילת הגשם של מלמד התינוקות; קידושין כט ע"א - מצוות הבן על האב; בבא מציעא פד ע"א - המורה של ריש לקיש.

- ברויאר, הרב מרדכי, פרקי בראשית, אלון שבות תשנ"ט.
 בויר, ירחמיאל, "בעיות ופתרונות בהוראת תלמוד במוסדות על-יסודיים", שמעתין 56-57 (תש"ל), עמ' 47-54.
 בשן, אליעזר, "ר' משה כלפון הכהן אב"ד גרבה - קווים לדמותו", זכר דב"ר לעבדך (ירושלים: מכללת ליפשיץ), עמ' 69-82.
 דומוביץ, בנימין, "חשיבה דיסקטית חדשה על הוראת תלמוד, מצוות תלמוד תורה - אהבת תורה", ניב המדרשה כ"ב-כ"ג (תש"ן), עמ' 286-299.
 דומוביץ, בנימין, "על הוראה מחנכת", ניב המדרשה י"ב (תשל"ו-ז). המאמר נמצא באתר "דעת".
 הכהן, הרב כלפון משה, ויקהל משה, נתיבות תש"ה, עמ' 7-31.
 הכהן, ידידיה, "על חידוש וחדשנות בלימודי תורה שבעל-פה", בתוך: "וזאת הברכה", ספר לציון כ"ה שנים לאולפנת עפרה, הוצאת אולפנת עפרה תש"ע.
 הרפז, יורם "תנו לילד דגים", הד החינוך 5 (תשס"ט), עמ' 44-38
 וייזר, שמעון ובר-לב, מרדכי, "הוראת תלמוד בישיבה התיכונית: קשיים וסיכויים", ניב המדרשייה כ"ב-כ"ג (תש"ן), עמ' 257-233.
 וקס, רון, להבת אש קודש: שערים לתורתו של האדמו"ר מפיאסצינה, הוצאת 'תבונות', מכללת הרצוג, אלון שבות, תש"ע.
 כהן, הראל והכהן, ידידיה (עורכים), משנת הנזיר, עיקרי משנתו ותולדות חייו של מרן נזיר אלוקים, הרב דוד כהן, בתוספת דברי הקדמה מאת עורכי הספר, הוצאת 'אריאל', ירושלים תשס"ה.
 כהן, ידן והכהן, ידידיה. עורכים (תש"ע). שית-רב, בירורי סוגיות חינוכיות עם הרב אברהם צוקרמן, הוצאת 'בשבע', בית-אל.
 ליבוביץ, נחמה, עיונים בספר בראשית, ירושלים תשל"ח.
 ליכטנשטיין, הרב אהרן, הוראת הגמרא בישיבות התיכוניות, הצופה כ"ה באייר תשס"א, עמ' 10.
 עמאר, מורי מרדכי, תקנות חכמי מכנאס, אהבת שלום, ירושלים תשנ"ו, תקנה סח, עמוד שצ-שצא.
 קוק, הרא"ה, אורות הקודש, חלק-ג, צז "בקשת האני העצמי".
 קריב, אברהם, שבעת עמודי התנ"ך, ירושלים תשס"ב, עמ' 53-62.
 שפירא, הרב קלונימוס קלמיש, "שיח עם המלמדים ואבות הבנים", בתוך: חובת התלמידים, עמ' ז-כח.